Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 215 ՇԱԲԱԹ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1899 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

10 ՓԱՐԱ

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛ և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախսը մէջ ըլլալով
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախսը մէջ ըլլալով
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի ամէն առաւօտ արշալոյսին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դ.

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԾԱՒԱԼՈՒՄԸ

Գերմանիոյ մէջ գտնուած գլխաւոր կուսակցութիւնը երկուք է. մին զինուորականը, և միւսը գաղթայինը։ Գերմանացի ըսելը՝ Եւրոպայի մէջ պարզապէս Պրուսիացի ըսել է, և Պրուսիացի ըսելն ալ արդէն զինուոր ըսել է։ Եւ երբ միայն այս տեսակէտով ըմբռնել պէտք ըլլար Գերմանիան մէկ կուսակցութիւն մը, այսինքն զինուորականը համարելու էինք։

Բայց Եւրոպային գալով, Գերմանիա Պրուսիացի ըսել չէ։ Գերմանիան միայն Գերմանիա է հոն. այսինքն գաղթայինը միայն։

Անգլիացիները՝ Սպանիոյ և Հոլանտայի աճելու ծովային ոյժերը խորտակելէն ի վեր՝ հետզհետէ կարող եղած են բոլոր աշխարհի ծովային վաճառականութեան երեք չորրորդ մասը ձեռք անցընելու, և ներկայ հզօրութեան տիրանալու։ Արդ, եթէ ծովային վաճառականութիւնը՝ գաղթականութեանց շնորհն է, գաղթականութիւններն ալ նաւատորմին շնորհն էին և Անգլիոյ կրնային գաղթային այս առաւելութիւնները ձեռք ձգել միայն այն ատեն, երբ կարող կ'ըլլային ծովերու վրայէն աւլել Սպանիան, Հոլանտան և ուրիշները, ու այնքներու տիրապետութիւնը ձեռք անցընել։

Ֆրանսացի ժողովուրդը ի բնէ գաղթային ժողովուրդ չէ։ Անիկայ օտար երկիրներ կ'երթայ, աւելի տիրապետելու քան թէ շահագործելու համար, թէ՛ ի նպաստ տիրողին և թէ ի նպաստ տիրուողին, ինչպէս բացորոշ կերպով կը տեսնուի Անգլիական և Ֆրանսական ստացուածքներու մէջ գտնուած վաճառականական ահագին տարբերութենէն։

Ռուսիա՝ միայն իր սահմանագլուխները առաջ քշելով ընդարձակուելու պէտք ունենալով, ծովերէ անդին տարածուելու ետեւէ չէ։

Աւստրիա, որ իր մէջ միայն ապրելու չափ բաւական հող, ապրելու առատ միջոցներ, և գոհացուցիչ ցամաքային արտածութիւն ունի, և գաղթականութիւններ պաշտպանելու կարող ահագին նաւատորմիղ մը չունի, կրնայ ամենայն բաւականութեամբ ձեռնպահ մնալ գաղթային խնդիրներու մէջ։

Իտալիոյ համար չենք կրնար ըսել թէ օտար գաղթականութիւններ հաստատելու պէտք չունի։ Անիկայ Հապէշստանի կողմը բաւական մեծ փորձ մըն ալ ըրաւ։ Բայց թէ՛ փորձին անյաջողութիւնը, և թէ՛ առ այժմ անպատճառ եւ ստիպողական կարօտութիւն մը չունենալը՝ թոյլ տուած են իրեն յարմար առիթի մը սպասելու։

Բայց Գերմանիոյ վիճակը՝ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ վիճակէն շատ տարբեր է։ Գլխաւոր պատճառները բացատրենք։

Առաջին պատճառն այն է որ Անգլիացիէն ետքը, բնականէն գաղթասէր եղող Եւրոպացի ժողովուրդը Գերմանացին է, որ ի չգոյէ Գերմանական լաւ գաղթականութեանց, կը ստիպուի հարիւր հազարներով դիմել Ամերիկա։ Անոր ալ բնաբանը Անգլիացիին բնաբանն է։ Այսինքն ուր որ է հացը, հոն է նաև հայրենիքը։ Այս խօսքին իմաստը միայն Անգլիական եւ Գերմանական է։

Երկրորդ պատճառն է Գերման ժողովուրդին տարուէ տարի մէկ միլիոնէն պակաս, բայց կէս միլիոնէն շատ աւելի բազմանալը, այնպէս որ 1870-71ի պատերազմէն առաջ հազիւ 40 միլիոնէ բաղկացած գերման ազգը, այժմ 54 միլիոնի կը հասնի, մինչդեռ այն ատենուան 40 միլիոնով Ֆրանսան տակաւին 40 միլիոնին վրայ խարսխած կը կենայ։ Արդ, գտնէ այն աւելցած 14 միլիոն Գերմանացին ապրեցնելու համար օտար հող պէտք է։

Շատեր կը կարծեն որ անպատճառ Անգլիոյ դէմ է Գերմանիոյ նորածին գաղթային կուսակցութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուին կայսրը և նախարարները, որոնց կը հետեւին բոլոր լրջախոհ Գերմանները, քանի որ միանգամայն նաւատորմիղը ևս աւելի զօրացնելու հոգ կը տարուի։

Արդէն ինչ որ գաղթականութեան կը վերաբերի, Անգլիացին անոր մէջ է անհրաժեշտաբար։ Ուստի այս ձեռնարկն ալ Անգլիոյ դէմ թշնամութիւն մը կարծելուն մէջ մեղք չկայ։ Բայց քանի որ բնական պէտքեր կան մէջտեղը, ուրիշ կերպ կարծիքները լոկ կարծիք մը ըլլալէ աւելի արժէք չեն կրնար ունենալ,

Սամօա, որ անգլիական գաղթականութեան տետրակին էն վերջին թերթերուն մէջ նշանակուած խառնարհ կղզիներէն մէկն է, ուր կը կառավարէին Անգլիա, Գերմանիա և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները միանգամայն, կը տեսնենք թէ ի՛նչ մեծ գոհունակութեամբ ընդունուած է Գերմանիոյ կողմէ։

Ասոր համար պէտք չէ զարմանալ. որովհետեւ Անգլիոյ գաղթային սեղանը ամէն տեսակ համադամներով զարդարուած ըլլալով, մինչեւ սեղանին տապալիլը կարելի եղած ատեն, Սամօային պէս փշրանքներն ալ պատուաւոր բաժին կրնան համարուիլ, մանաւանդ երբ աւելի կարեւորութիւն ունին ստացողին համար, ինչպէս է Գերմանիոյ մասին։

Իսկ Գերման նաւատորմին յաւելումը (ականջը խօսի Լա Հէյի խաղաղութեան գեսպանախորհուրդին) կրնայ սպառնալիք մը ըլլալ Անգլիոյ դէմ. Բայց անկէ շատ առաջ ըլլալիք՝ բնական բան մը կայ, որ առարկութիւն չի վերցներ։ Առանց զօրաւոր նաւատորմիղի մը, օտար գաղթականութիւններ անկարելի են։ Եւ քանի որ անհրաժեշտ պէտք մը եղած է Գերմանիոյ համար գաղթականութիւններ ստեղծել, նոյնպէս անհրաժեշտ պէտք մը եղած կ'ըլլայ կարելի եղածին չափ զօրացնել ծովային զօրութիւնը։

Լ. Խ.

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԿԱՐԴԱՆՔ

Հարցումը լուրջ է կարծեմ ու ամէնուն պատկանող, ամէ՛ն անհատի որ քիչ շատ բան մը կարդալու հարկին մէջ կը գտնուի։ Չե՛մ հարցներ «ի՛նչ կը գրենք». որովհետեւ այդ հարցումը անտարակոյս պէտք է կանխէ վերջինը. այսպէ՛ս կ'ըմբռնեմ ես գրական որ և է զարգացում մէջ։

Հետզհետէ ցոյց պիտի տամ անկեղծօրէն ընթերցումի ա՛յն սխալ ու վատթար եղանակը, որով մեր գրական ասպարէզը ա՛յնքան ցամաք, անարիւն, վտիտ գործեր արտադրած է յաճախ։ Ասիկա կը նշանակէ թէ ընթերցումը գերազանցապէս ազդեցութիւն ունի մեր մտքին, մեր գրականութեան վրայ։

Հայ գրասէր դասակարգը այսօր շա՛տ միակողմանի ու շատ տափակ ընթերցումներու մէջ կը կարծէ սնուցանել, բեղնաւորել իր միտքը։ Ֆրանսերէնը որ գրեթէ հազիւ միակ իր գիտցած լեզուն է խիստ յաճախ՝ Թուրքերէնէն զատ, կը սորվի աննշան, վտիտ վէպերու մէջ, որոնք չե՛ն կրնար հայթայթել իրեն գաղափարի առողջ ու միայն պաշար մը։ Քննադատական, իմաստասիրական գիրքեր շատ քիչ կը կարդան մեր երիտասարդները. դասականներէն հազիւ անորոշ գաղափար մը կազմած՝ կ'անցնին նորերուն, որոնցմէ շատերը՝ անծանօթ, անօգուտ հեղինակներ են յաճախ։ Երբեք օտար հեղինակներէ թարգմանուած լուրջ գործեր ձեռքէ չե՛ն անցըներ, չե՛ն կարդար զանոնք։ Իրենց Ֆրանսերէն գիրքերուն վրայ չե՛ն աւելցներ բնաւ Անգլիացի, Գերմանացի կամ Ռուս հեղինակի մը գործերէն թարգմանութիւններ, ինչ որ գաղափարի ընդհանուր ցամաքութիւն մը, մտքի սահմանափակութիւն մը յառաջ կը բերէ։ Գրական միակ սեռի մը հետամուտ կ'ըլլան, միւսները մոռնալով, կարծելով որ միայն ա՛ն է որ կ'ապրի գրականութեան մէջ։ Բանաստեղծութենէ ախորժ զգացող գրասէր երիտասարդը միայն ոտանաւորներու հաւաքածոներ կը կարդայ, վիպասէր մը վէպեր (յաճախ երկրորդական), պատմասէր մը պատմական հատուածներ միայն, ու այս ամէնը Ֆրանսացի հեղինակներէ։ Գերմանացի հեղինակներէն հազիւ Կէօթէն, Շիլլէրը կարդացած են հարեւանցի կերպով, Անգլիացիներէն Շէքսփիրը, Պայրընը, ամէնքն ալ հինցած. իսկ Ռուս հեղինակներէն՝ ոչի՛նչ։ Այս միակողմանի ցամաք հայեցողութեան մէջ, որուն մատնուած է այսօր մեր գրասէր դասակարգին մեծ մասը, ցաւալի բան մըն ալ ակներեւ ցոյց կը տրուի. — գիտութեան պակասը։ Գիտական գիրքերը որ գերազանցապէս կրնան սնուցանել միտքին, նորին անձուկը վառել, այն, իրենց գրադարաններուն մէջ կը պակսին յաճախ։ Թո՛ղ օտար լեզուներէ թարգմանուած գիտական գիրքերը, Ֆրանսականներ ալ չկան հոն։ «Անոնք ցամաք են, անոնք ոչ կը զուարճացնեն ո՛չ կը հրահանգեն մեր միտքը։» Ա՛յս է իրենց համոզումը։ Տակաւին թանձր, տղու ատանդաւութիւններու տիղմին մէջ քարշ կուգայ իրենց միտքը.... Փիլիսոփայութեան ուսումին մէջ աւելի բնազանցականով — պիտի ըսէի վերացականով — կը զբաղին, փոխանակ իրենց աչքերը ուղղակի յառելու Ներկային վրայ ու գործնականապէս զա՛յն միայն ուսումնասիրելու, վերլուծել ջանալու իր խորութեանը մէջ։ Անհամարձակ, տատամսող քայլ մըն է յաճախ իրենց առած քայլը գաղափարի աշխարհին մէջ, ու սովոր սահմանափակ, ճնշուած դատողութիւն մը կ'ունենան։

Այսպիսի վարանոտ եղանակ մը ընթերցումի, կրնայ բացարձակ անփորձութեան մատնել մեր գրասէր դասակարգը, ու կեանքը սխալ երեւոյթի մը տակ ճանչցնել իրեն։ Ցնոր հետեւութիւնները շատ են, մինչեւ առօրեայ գործունէութեան մէջ մոլոր գտնող, յառաջացող։ Այդ հետեւութիւնները հիմնովին չգոյանալու համար, պէտք է առողջ, բազմակողմանի ընթերցումներ մատակարարել մեր երիտասարդներուն, օգտակար թարգմանութիւններ ընել, որոնցմով անոնք կարենան ըստ բաւականին իրենց մտքի սնունդը առնել։

Ե. Գ.

ԿԵՂԾՄԱՇԿԻՆ ՇԻՃԱԴԵՂԸ

Կեղծմաշկին շիճադեղը և այդ դարմանին մատուցած օգուտները.— Շիճադեղը բոլորովին անվնաս է.— Այս դարմանէն առաջ՝ միայն հիւանդները մեծ տոկոսաչափով մէջ չէին, այլ նաեւ բժիշկները.— Կեղծմաշկը հիմայ 16% մահ կը պատճառէ։

Կեղծմաշկը սովորաբար տղայոց յատուկ հիւանդութիւն մը, և շիճադեղին գիւտէն առաջ անոր պատճառած մահերու թիւը շատ ըլլալով, ծնողները պէտք է միշտ օրհնութեամբ յիշեն այս ախտին շիճադեղը գտնող Տօքթ. Ռուի անունը, որ անմահ Բասթէօրի նշանաւոր աշակերտներէն մէկն է, եւ ստկայն անշշուկ իր աշխատութիւնները կը շարունակէ Բասթէօրեան Հաստատութեան մէջ։

Երբ տան մը մէջ մանկիկի մը ձայնը մարի կամ խռպոտի, և կամ տղայ մը կոկորդի ցաւէ գանգատի, զգայուն ծնողաց սիրտերը կը տրոփեն որ մի՛ գուցէ իրենց զաւակը վտանգաւոր կոկորդի հիւանդութենէ մը բռնուած ըլլայ. և վտանգաւոր կոկորդի ցաւ ըսելով իրենց մտքէն անցածը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ կեղծմաշկը կամ աւելի ճիշդ, կեղծմաշկերուն կոկորդին վարի կողմը ձայնի գործարանին մէջ տեղաւորումը, որ մանաւանդ փոքրիկ մանուկները քանի մը օրուան մէջ կը խեղդէ (կռուպ ըսուած)։ Բժիշկը որ կը կանչուի, և ադուն տարիքին, պատահած կրթութեան կամ վարժութեան աստիճանին համեմատ աւելի կամ նուազ դժուարութեամբ կոկորդը քննելէ վերջը փողպատ մը կը հաստատէ, սովորաբար թեթեւութեամբ չէ՛ որ իրեն ուղղուած հարցումներուն կը պատասխանէ, եթէ, ինչպէս կը պատահի շատ անգամ, հիւանդութիւնը իր սկզբնաւորութեանը մէջ է, և տեսակը, այսինքն կեղծմաշկային կամ ո՛չ կեղծմաշկային ըլլալը տակաւին որոշապէս յայտնի չէ։ Բժշկութիւնը կը սորվեցնէ թէեւ որ բժիշկը ամէն ատեն վերապահութեամբ կարծիք յայտնելու է, բայց հասարակաց կարծիքը՝ մանաւանդ դասակարգ մը՝ ատանկ բան չընդունելով, և բժիշկ մը ճարտարութիւնը իր տալիք վճռական պատգամներուն և այդ պատգամներուն ճիշդ ելլելուն վրայ հիմնելով, մտածեցէք այն բժիշկին վիճակը որ վերապահութիւնը մէկ կողմ դրած կրտսերի և որոշ վճիռներ կ'արձակէ։ «Բան մը չէ, կոկորդի հարբուխ է» կ'ըսէ, և օր մը վերջը կեղծմաշկի մը դէմ յանդիման կը գտնուի և մեծ բան մը չի կրնար ընել։ Եւ կամ «Անիկայ կեղծմաշկ կ'երեւայ կոր», կ'ըսէ և ամբողջ տուն մը ահ ու դողի մատնելէ վերջը, թեթեւ կամ անվտանգ փողպատ մը կ'ունենայ դարմանելու։ Շնորհիւ Տքթ. Ռուի շիճադեղին, այս մտատանջութիւնները թէ՛ ծնողաց և թէ՛ բժիշկներուն համար շատ նուազած են հիմայ։ Այսօր բժիշկը կրնայ ըսել ծնողաց. «Ձեր հիւանդութիւնը պարզ փողպատ է։ Եթէ կեղծմաշկ ալ երեւան ելլէ մի՛ վախնաք. Թուքը կամ մաղասը մանրադիտակով կը քննենք կամ զննել կուտանք, և եթէ կեղծմաշկի միքրոպը հաստատուի, շիճադեղը պատրաստ է ներարկելու համար։» Կեղծմաշկերը դիւրութեամբ կ'իյնան, շնորհիւ նորոգիր և տղան կ'ազատի։ Հապա՛ այդ դարմանին դիւրութի՞ւնը, բաղդատաբար հին դարմաններուն, որոնք հիմայ իբր երկրորդական միջոցներ ի գործ կը դրուին, մինչդեռ առաջները գլխաւոր տեղը կը գրաւէին, և ատոնցմով է որ տղաքները կը դարմանուէին և կամ աւելի ճիշդը թէ՛ իրենք կը տանջուէին, և թէ դարմանողներուն ալ հոգին կը հանէին։ Անկարելի էր երեւակայել ծնողաց քաշած դժուարութիւնները. բժիշկը պատուէրները կուտար եւ կը մեկնէր. տղան հազար ու մէկ աղաչանքով բերանը կը բանար. դեղը պիտի սրսկուէր, վրձինով դեղ պիտի քսուէր, յաճախակի ղարղարաներ ընել պիտի տրուէին, և այս ամէնը՝ ժամը, երկու ժամը անգամ մը գիշեր ցորեկ պիտի կրկնուէին։ Այս առթիւ պէտք է յայտնեմ թէ՛ ծնողքները հարկ է որ իրենց զաւակները հասակնէն և առողջ եղած ատենէն վարժեցնեն ամէն ատոր իրենց լեզուն ցոյց տալու, բերաննին բանալու, պարզ ջուրով ցօղուելու կամ ղարղարա ընելու, եւ այս մասին բնաւ դժուարութիւն չհանելու։ Այս կրթութիւնը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ հիւանդութիւններու պահուն թէ՛ բժշկին քննութեանը, և թէ ծնողաց համար որոնք պատուէրները պիտի գործադրեն։

Շիճադեղին մարդկութեան մատուցած մեծ ծառայութիւնները գնահատելու համար բաւական է հոս պարզել թէ՝ կեղծմաշկին պատճառած մահերու

թիւը որչա՛փ եղած է այս դեղին գործածութենէն առայ եւ վերջը։

1895էն առաջ հարիւրին 55 հոգի կը մեռնէին կեղծամչկէ։ Այս թուականէն վերջը եւ չհաղթուին գործածութեամբ, մահերու թիւը իջած է հարիւրին 16ի։ Շիճաղեղով դարմնուած 200,000 հիւանդներու վրայ կատարուած վիճակագրութեան մը արդիւնք է այս հարիւրին 16 թիւը։ Ըսել է որ, եթէ Տքդ. Ռու չհաղթուղը գտած չըլլար, այս 200,000 հոգիէն փոխանակ 32,000 հոգի մեռնելու, 110,000 հոգի պիտի մեռնէին...։

Գոհունակութեան արժանի է նաեւ սա իրողութիւնը որ չհաղթուղը անվնաս դնել մըն է, եւ գիտնականապէս հաստատուած չէ որ անոր գործածութիւնը վտանգաւոր ըլլայ եւ մահուան դէպքի մը միայն պատճառ տուած ըլլայ։ Բոլոր վիճակագրութիւնները կը հաստատեն թէ՝ կանուխէն չհաղթուղը ներարկելու մէջ բնաւ վտանգ չկայ, եւ կանալու է որ ներարկութիւնը ուշ կատարելով ապարդիւն չըլլայ։

Տքդ. ե. ՄԱՄԻՍ

ՀԱՅ—ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՅ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Հայ-հռոմէականաց կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Խմմնուէլեան, երէկ ժամը 6½ին, ընկերակցութեամբ իր փոխանորդ Աւետիս Արքեպիսկ.ի, գործակատար Շէհիրեան էֆ.ի եւ Բ. Դրան արարողապետ Ֆէյհի պէյի, կայս. Պալատ գնաց և ընդունուեցաւ Ա. ուժնեպատ Համի Ալի պէյի կողմէ։ Քիչ մը հանգիստ առնելէ յետոյ, Ն. Սրբազնութիւնը Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ, առաջնորդութեամբ կայս. Պալատան արարողապետ Իպրահիմ պէյի և ընկերակցութեամբ իր փոխանորդին և գործակատարին՝ պատիւ ունեցաւ վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, և հետեւեալ ուղերձը կարդաց.—

«Սիրելի տէր Աբքայ

«Հայ-հռոմէականաց Պատրիարքութեան կարեւոր պաշտօնը աղօթարարբիս չնորհուիլը և այս օր ալ Ձերդ Կայսերական Վեհափառութեան ներկայութեան ընդունուելու մասին չնորհած հրամանը, երախտագիտութեան արժանի կայսերական չնորհ մը ըլլալով, կուգամ կրկին և կրկին չնորհակալութիւն յայտնել Ձերդ Վեհափառութեան։

«Ս. Աւետարանը կայսերաց յարգանք, պատիւ եւ հնազանդութիւն կը հրամայէ, այս պարագային՝ մեր Վեհափառ Տիրոջ կատարեալ յարգանք, պատիւ և հնազանդութիւն ընծայել, մեր կրօնքին պահպանը և մեր նուիրական մէկ պարտականութիւնն է։ Ասոր հակառակ վարուող մը մեր կրօնքին տեսակետով հաւատուրաց և ապաշնորհ կը համարուի, և թէ՛ աստ և թէ ի հանդերձելումն պատասխանատու կը մնայ և կը յանդիմանուի։

«Հետեւաբար՝ վաղուց ի վեր Օսմ. կայսրութեան հպատակութեան ներքեւ երջանկութեամբ ապրելով բազմաթիւ չնորհաց արժանացող ամբողջ եպիսկ. և առաջնորդ աղօթարարաց և բոլոր ժողովրդեանս՝ Ձեր ծառաներուն հետ, որոնք Ձեր Վեհափառութեան և կայսերական պետութեան հանդէպ հաւատարմական զգացումները և կատարեալ երախտագիտութիւնը իրենց համար փառք եւ միակ փրկութիւն կը սեպեն, երախտագիտութիւնս կը մատուցանեմ, յայտնելով որ այսպիսի կարեւոր պաշտօն մը միմիայն Ձեր Վեհափառութեան չնորհիւ պիտի կարենամ վարել։

«Բարձրեալն Աստուած Ձեր Վեհափառութիւնը՝ կատարեալ առողջութեամբ և յաջողութեամբ՝ իր կայսերական գահոյն վրայ անսասան պահէ. ամէն։»

Վեհ. Սուլթանը՝ Տ. Պօղոս Պատրիարքի յայտարարութիւններուն համար իր գոհունակութիւնը յայտնելով, հրամայեց որ իր կայսերական բարեւները հաղորդէ ժողովրդեան։

Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեան կայսերական ներկայութենէն ելլելէ յետոյ, ուրիշ սրահ մը առաջնորդուեցաւ, ուր պատասխանութիւններ եղան և իպրահիմ պէյ գալով կրկին անգամ Վեհ. կայսեր բարեւները և գոհունակութիւնը հաղորդեց։ Այս առիթէ Տ. Պօղոս Պատրիարքի Ս. կարգի, իր փոխանորդին Աւետիս Արքեպ.ի Բ. կարգի և Շէհիրեան էֆ.ի Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշաններ չնորհուեցան։

Տ. Պօղոս Ս. իր չնորհակալութիւնը և երախտագիտութիւնը անգամ մըն ալ յայտնելով, մեկնեցաւ կայս. Պալատէն, և իր հետեւորդներուն հետ Սագրդ Աղաճի Պատրիարքարանը վերադարձաւ, որուն դռնէն դիմաւորեցին Ս. Ժողովոն Ոսկերբերան եկեղեցւոյ դպիրները երգեցողութեամբ։ Տ. Պօղոս Պատրիարք շուրջառ և գաւազան առնելով առաջնորդեցաւ Ս. Աստուածածին Ամառանիա եկեղեցին, ուրուն դռնէն դիմաւորեցին, Հաճեան, Մարմարեան, Իսրայէլեան եւ Զէյէկեան եպիսկոպոսները եւ վարգապետներ և Տ. Պօղոս Ս. ր Պատրիարքական Ամառա առաջնորդեցին։ Թէ՛ Ս. Աստուածածին եւ թէ Ս. Ժողովոն Ոսկերբերան եկեղեցւոյ զանգակները կը հնչէին այս միջոցին։

Տ. Պօղոս Պատրիարք եկեղեցւոյ մէջ թուրքերէն լեզուաւ գրաւոր բռնախոստութիւն մը արտասանեց, օրհ՛ելով վեհ. կայսրը, որ նախապէս կեսարիոյ առաջնորդ դնուած ատեն իրեն ընդհատմամբ համակրութիւն ցոյց տուած էր, և այս անգամ ալ իր Պատրիարքական ընտրութիւնը հաստատելով, երէկ ալ բարեհաճած էր իր ներկայութեանը ընդունիլ և իր բարձր չնորհքներուն արժանացնել։ Ն. Սրբազնութիւնը չերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ, որու «ամէն»ներով և երիցս «Բատիշահըմ չօք եաշա՛» գոչելով մասնակցեցան եկեղեցւոյ մէջ գտնուող ժողովուրդը և դպիրները։

Ցետոյ միեւնոյն թափորով Պատրիարքարան եկան, ուր Վարչական ժողովոյ անդամոց եւ ներկայ եկեղեցականաց եւ աշխարհականաց կողմէ շնորհաւորութիւններ յայտնուեցան Ն. Սրբազնութեան, եւ ամենքն ալ սիրալիր կերպով պատասխրուեցան։

Պատրիարքարանի առջեւ գտնուած նուագածուաց խումբ մը Համիտիէ քայլերգը կը նուագէր։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ՄԻՋԵՒ

Հետագիրը կարեւոր լուր մը չէր բերած երէկ ցորեկ, ու եւրոպական լրագիրները արդէն հրատարակուած հետագրական լուրերը կը բերեն քիչ կամ շատ տարբերութեամբ, եւ Լէտիմիթի չուրջը կատարուած ընդհարումներու մէկ քանի մանրամասնութիւնները, զոր կը կարդաք քիչ մը վարը։ Անգլիացիները մեծ փութաջանութեամբ կը պատրաստուին Հարաւային Աֆրիկէի պատերազմին երկրորդ արարուածին։ Առաջին արարուածը շատ աննպաստ եղաւ իրենց։ բայց Անգլիացիները կը կարծեն թէ երկրորդ արարուածը վճռական պիտի ըլլայ և նպաստաւոր պիտի դառնայ իրենց։ Երեկուան հետագիրներուն մէջ գրած էինք արդէն Զօր. Լուրա Միլիթիրնի բիւրոպըլիի օդնութեան հասնելու համար ճամբայ ելլելը։ Արդէն պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են, որպէսզի նորոգելու համար բիւրոպըլիի տանալ երկաթուղին։

Մանչէսթրի գնդանօթակիրներն ալ անցեալ կիրակի մեծաքանակ ուղղամիտերք են. հաներ է Տիւբլան- ինչպէս նաեւ 22 սպայ և 1000 զօրք։ Անգլիացիները այս լուրէն պատրաստութիւնները տեսնելով Վիեննայի Նեօյ Ֆրայէ Բլէտէն, կը գրէ.— «Պօէրները ա՛յ չեն կրնար վստահիլ ոչ մէկուն օժանդակութեան։ Իրենք իրենց ուժին միայն մնացած են։ եթէ Բրիտէր և Շեթէյն նախագահները տակաւին այսօր խաղաղութիւն խնդրեն, չատ աւելի լաւագոյն պայմաններ կրնան ձեռք բերել, քան եթէ սպասեն երկու երեք ամիս, երբ Անգլիական գրաչները ծածանին Բրեդորիայի և Պլօէմֆոնդէյնի վրայ։ Անգլիացիները չատ յաղող վաճառականներ ըլլալով, երկարատես, արհեստավից և բազմածախս պատերազմէ մը լաւագոյն պիտի համարին չուտով կնքուած խաղաղութիւն մը։» Վիեննայի թերթը, իրաւամբ կը կարծէ թէ Պօէրները հիմա կուզեն խաղաղութիւն խնդրել։ Բայց Անգլիացիները որքան ալ ճարպիկ վաճառական ըլլան, իրենք ալ չպիտի ուզեն առ այժմ զէնքերնին վար դնել, մինչեւ որ վրէժ չլուծեն ամբողջ մը ի վար իրենց կրած պարտութիւններուն։ Միւս կողմէ տէյտ թեանց կողմէ մխիթարութեան մը խօսքն ալ չի կրնար ըլլալ, քանի որ Լորա Սալզպըրի, Լանտոնի լորտ քաղաքապետին հաղորդութիւն տուն բրած բանախօսութեանը մէջ, այնքան հպարտօրէն յայտարարած էր թէ Անգլիա ո՛չ միջնորդութիւն պիտի ընդունի և ոչ միջնորդութիւն։

Դեռնիկ պաթերսոն.— Ֆրանսական թերթ մը կը գրէ թէ՝ զօրավար Պըլլըը պատերազմի նոր եղանակ մը հնարած է.—Դռնիկ պատերազմ։ Զօրավարը գրաքննութենէ կ՛ազատնէ լրագիրներու ղրկուած բոլոր նամակները, որոնց իբրաքանչիւր թերթը գրաքննիչին կնիքը կը կրէ։ «Աւիկայ իր իրաւունքն է, բայց տարապարման է, կը յարէ նոյն թերթը։ Որովհետեւ, ամէն պարագաներու մէջ Անգլիական զօրքերը չպիտի կրնան գտնուիլ այնպիսի երկիրներու մէջ, ուր բոլոր հեռագրական պարաններն և հաղորդակցութեան ամէն միջոցներ իրենց ձեռքը ըլլան։ եթէ այս գանգատ պատերազմը անհրաժեշտ է Անգլիացի զօրավարներուն, անոնք պիտի չկրնան ուրիշ տեղ պատերազմիլ, բայց միայն Անգլիական տարածքներու մէջ»։ Ֆրանսական թերթը՝ իր հակակրութիւնը ամէն տարբեր կերպով չէր կրնար խօսիլ խնդրոյ մը վրայ, որուն մէջ մինչեւ ատիճան մը իրաւունք ալ ունի, և որուն նկատմամբ Ռուսիոյ Արտաքին գործոց նախարարն ալ իր բողոքի ձայնը լսելի ընել տալ որոշած էր, ինչպէս գրուեցաւ արդէն։

Լեփոփիւլ աւքը.— Հետագիրները ծանուցին վերջերս թէ՝ նոյ. 6ին Լէտիմիթի առջեւ բուռն կռիւ մը տեղի ունեցեր է երկու թշնամի բանակներուն միջեւ։ Բիէդմարիցպուրկէ քաշուած հետագիր մը մանրամասնաբար կը նկարագրէ այս պատերազմը։ Նոյ. 9ի առտուն կանուխ Պօէրները իրենց խոշոր թնդանօթներով ռմբակոծել սկսեր են Լէտիմիթը. միեւնոյն ատեն իրենց բանակին ալ թիկունքն ալ յառաջ քշելով։ Զօր. Փուլէա անձամբ կը հրամայէր Պօէր բանակին։ Ժամը 6ն էր երբ եռանիէսպուրկի կամաւորաց գունդը յառաջացաւ դէպի անգլիական բանակը, հակառակ անգլ. թնդանօթներուն սհեղ կրակին։ Զօրավար Հուայթ զանոնք դիմաւորելու ղրկեց Քինկ Ռոյըլ հրացանակիրներու գունդը և Ռոյըլ Պրիկատի զօրաբաժինը, որոնք «Հուրրա՛» աղաղակելով Պօէրներուն վրայ խոյացան։ Եռհանիէսպուրկի կամաւորները մէկ քանի անգամ ետ քաշուելով նորէն յառաջացան Բէյէ, սակայն անգլիացի հրացանակիրներուն կրակին չկրնալով դիմանալ խառն ի խուռն ետ քաշուեցան։ Պօէրներուն ցոյց տուած քաջութիւնը անկարագրելի էր։ Անգլիացիները՝հակառակ Զօր. Փուլէայի բուռն բողոքներուն՝կը չարունակէին Լիտիթի ռումբեր արձակել Պօէր զօրաց վրայ։ Ժամը յոթերկուան 11ին պատերազմը գրեթէ տատամած էր, միայն թնդանօթներուն որոտումը կը լսուէր։ կէս օրին Զօր. Հուայթ կայլէսի իչխանին ծննդեան տարեդարձը տօնեց, Լիտիթի 21 ռումբեր արձակելով Պօէր բանակատեղին վրայ, յայտարարելով թէ՝ այդ կերպով թէ՛ դահաժառանգ իչխանին ծննդեան տարեգարձը կը տօնուէր և թէ արձակուած ռումբերը բանի մը օգտակար կրնային ըլլալ, այսինքն թէ մէկ քանի Պօէրներ... կը մեռնէին։ Արձակուած մէն մի ռումբին որոտումին կը մասնակցէին անգլ. զօրաց «Հուրրա՛» աղաղակները։ Պօէրները իրենց կրած պարտութեան վրայ խիստ յուսահատ բանական տեղ են նահանջած էին, կըռնչի դաշտին վրայ թողլով 800 էն 1000 մեռեալ եւ վիրաւոր։

Անգլիացիները կորուստն ալ խիստ մեծ էր։ կռիւ միջոցին Անգլ. ռումբ մը Պօէր հիւանդանոց-կառքի մը զարնելով, զայն չարդուփշուր ըրաւ։ Այս հետագրին նայելով մարդ այնպէս կը կարծէ թէ՝ Պօէրները ահռելի պարտութիւն մը կրած են, սակայն պէտք է դիտնալ թէ այս հետագիրը անգլիական աղբիւրէ է և անգլիական իչխանութեան կողմէ խիստ գրաքննութեան ենթարկուած։ Հետեւաբար պէտք չէ այնքան հաւատալ բնծայել, որովհետեւ Լանտոնի պատերազմական պաշտօնատունէ ո և է պաշտօնական գիտցած այս կռիւին մասին։

—Անդիկոյն ծերքինը.—Լոլդ-քուրպի մօտ Անգլ. զրահապատ կառախումբի մը Պօէրներուն կողմէ խորտակուիլը գրած էինք։ Նորագոյն հետագիր մը կ՛ըսէ թէ՝ այդ կռիւին մէջ գերի բռնուած 56 Անգլ. սպաներէն և զինուորներէն նոյմ. 18ին Բրեդորիա տարուեր են մասնաւոր կառախումբով։ Պօէր ժողովուրդը մեծ բազմութեամբ հաւաքուեր է երկաթուղւոյ կայարանը, սակայն ո և է անդամատ ցոյց չէ ըներ Անգլ. գերիներուն։ Տէզակալ Զորչիլ, որ Մոբինի Բօերի պատերազմի թղթակիցն է, և երկու ուրիշ սպաներ մասնաւոր չէնք մը տարուեր են, ուր կը գտնուին սակէ առաջ գերի բռնուող միւս Անգլ. սպաներն։ Վիրաւորեալ Անգլ. զօրաց չատ հոգ կը տանի Պօէր կառավարութիւնը։

—Պէրներու համախմբումը.— Լօրէնսօ-Մարքէզէ նոյ. 18 թուով կը ծանուցուի թէ՝ 10000 Պօէր զօրքեր Քոլէնսոյի չուրջը համախմբուած են։ Ասոնցմէ զատ Փուպէա և Պօթա Պօէր զօրավարները զօրաւոր բանակներով Լէտիսմիթէ մեկնած են Զօր. Պըլլըրի յառաջացումը արգիլելու համար։ Մեծ ճակատամարտ մը մօտալուտ է, որ պատերազմին բախտը պիտի վճռէ։ Պօէրներու օգը հանած են Քոլէնսոյի մօտ Թուկէյա գետին մեծ կամուրջը, որուն համար մտահոգ էին Անգլիացիները։ Գերմանացի երեք քսպաններ, գնդապետ Պրաուն, և Ֆոն Քրենց և Պրիթչվից տեղակալները, Բրեդորիա հասել են և կը պատրաստուին երթալ Զօր. Փուլէայի բանակին միանալու։ Արդէն Պօէր թնդանօթաձիգներուն մէջ կը գտնուին եղեր մէկ քանի Գերման սպաներ. գոնէ Անգլիացիները այնպէս կը կարծեն։

Բոլթոնայի լուրերը, բացի մէկ քանի կէս-պաչտօնական թերթերէ, Պօէրներուն դէմ կը պաչտպանեն Անգլիացիներուն դէմ, որոնք Բոլթոնայի ժողովրդեան բոլոր դատակարգերուն մէջ չատ քիչ համակրութիւն կը գրաւեն։ Լիվըրպուլի մէջ կը կարծուի թէ՝ նկատի առնելով ժողովրդեան այս որոշմադրութիւնը, Բոլթոնայի կառավարութիւնը պիտի չհամարձակի Լոբէնցօ-Մարքէզի մէջ մնանուող առաւելութիւններ տալ Անգլիոյ։

Անգլ. ընտրեր.— Ծանօթ նուէրը.—Վիքդորիա թաղամասին որուհներ է Հարաւ-Աֆրիկէ գտնուող բոլոր Անգլ. գինուորներուն իրրեւ Ծնունդի նուէր ղրկել կէս կէս լիպլա չոքոլա։ Ծրարներուն վրայ կը գտնուի թաղամասին պատկերը՝ սա արձանագրութեամբ.— «Հարաւային-Աֆրիկէ, 1900»։

ՌՈՒԻՍԻՈՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Գերման լրագիրները կը չարունակեն ղբաղիլ Ռուսիոյ տեսած պատրաստութիւններով։ Նոյն լրագիրներուն մեծ մասը կը կարծէ թէ ասիկայ հետեւանքն է Անգլիացիներուն Հարաւ-Աֆրիկէի մէջ հանդիպած դժուարութիւններուն։ Լոթլ Աէյնէյ վարչապետն հետագիր մը կը ստանայ որ կը ծանուցանէ թէ Ցարին Սբզալէյ յանկարծ մեկնումը\ հետեւանքն է սպառազինութեանց մասին պատերազմական պաչտօնատան տրուած հրահանգներուն։ Նոյն լրագիրը կ՛աւելցնէ թէ այս պատրաստութիւնները արդիւնքն են Մայր. Ասիոյ կացութեան, որ սպառնալից հանգամանք մը կ՛առնէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը առջի օրուան նիստին մէջ յետաձգեր է գործադուլներու մասին ընկերվարականներու կողմէ ըլլալիք հարցապնդումը, և մերժեր է գործադուլ ընողներու ի նպաստ խնդրուած վարկը։

—Բարձրագոյն Աստենիւառջի օրուան նիստին մէջ լսուած մէկ քանի նոր վրիաներու յայտարարութիւնները աղոտկալից միջադէպերու պատճառ եղեր են։

ՌՈՒԻՍԻՈՑ պաշտպանական նախարար զօրավար Ռուսրուբագքինի նախաձեռնութեամբ ի մտոց Բեզերապուրկի մէջ նոր չաթաթաթերթ մը պիտի հաստատուի Ռուս զինուորներուն համար, որուն մէջ պիտի հրատարակուին մասնաւորապէս այդ դասակարգը չհասկցդող յօդուածներ։ Նոյն չաթաթերթին մէջ պիտի հրատարակուին նաեւ երկրագործական յօդուածներ ալ, որպէս զի գինուորները՝ բանակին մէջ իրենց ծառայութիւնը մատուցանելէ ետքը՝ ճանչցած լրան երկրագործական նորագոյն պայմանները։ Այս լրագիրը, որուն բաժանորդագրուելուն պարտաւոր պիտի լրան բոլոր գունդերը. չատ ափսոս պիտի ծախուի, որպէս զի իրենց գիւղերը դարձող գինուորներուն միջոցաւ ծաւալի գիւղերուն մէջ։

—Թայմ Օտեսսէ կ՛իմանայ թէ յառաջիկայ նոյ. 19ին (Հ. Տ.) ռուսական նոր արշաւախումբ մը պիտի երթայ Հապէշստան։ Այս նոր արշաւախումբը կազմուած պիտի ըլլայ Տավիտօֆ և Տրակոմիրօֆ թիհնապահներէն։

ՓԻԼԻՊՊԻՆՆԵՐԸ.— Մանիլայէ պաչտօնապէս հեռագրուեր է Մատրիտ թէ 800 Սպանիացի գերիներ Բանէյի նահանգը ղրկուեր են։ Ամերիկեան իչխանութիւնները թոյլ տուած իլլալով որ Սպանիական չոգենաւ մը գանոնք երթայ առնէ, անցեալ երեքշաբթի օրը, Սպանիացին չոգենաւ մը՝ ուսեստ եւ հագուստ բերած դէպի Փիլիպպեանները ճամբայ ելեր է։

ԺԱՆՏԱՐՄ.— Անցեալ չորեքուան միջոցին Օրորթօյի մէջ 13 դէպք և եօթը մահ պատահեր են ժանտախտէ։

ԱԻՏՆԷՅԻՆ (Աստրալիա)կը հեռագրուի թէ՝ քաղաքային աղուտալի պատերազմ մը ծագած է Նոր-Կուինէյսի մէջ։ Պատերազմը սկսած էինամաքալա ցեղին պետին դէմ յայտնի ապստամբութեամբ մը։ 11 գիւղեր ամբոխուած և բազմաթիւ բնակիչներ սպրէ անցուած են։ Մխիթարները, որոնց կեանքը վտանգի մէջ էր, կրցած են ազատիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը՝ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և Ատենապետութեամբ Բարձր. Ցարութիւն փաչայի։

կրօն. ժողովէն Տ. Գրիգորիս Ծովհաննէսեան, Տ. Վահրամ Մանկունի և Տ. Գաբրիէլ Ձէվահիրճեան Սրբազանները ներկայ էին, իսկ Քող. ժողովէն՝ Սահփան փաչա Արապեանեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Ելիսա էֆ. Զայեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Մինրան էֆ. Սէթեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաչեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։ Ժողովը չարունակեց յարաբերական կարեւոր չնորդոյ մը մասին սկսուած խորհրդակցութիւնը, և անոր արդիանց համաձայն պատրաստեց պէտք եղած գրութիւնը։—Ժողովը ըզբաղեցաւ նաեւ հետեւեալ խնդիրներով։—Բաղէչի Գետառ. Ընդհ. Ժողովը, ըստ Հրահանգի Պատրիարքարանի, Առաջնորդի ընտրութիւն կատարուած և Աւանդն. Տէզապահ Եղիչէ վ. Զիլինկիրեանը Առաջնորդ ընտրած էր։ Ժողովը ընտրութեան տեղեկագիրը թննելով, ստուգեց անոր օրինաւորութիւնը եւ հաստատեց։

—Որոչուեցաւ առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու հրահանգ ղրկել այն Վիճակները, որոնք երկու տարիէ ի վեր տեղապահով կը կառավարուէին։ Ժողովը նկատողութեան առնու կարօտութեանց նկատմամբ Վիճակներէն հասած գրութիւնները, և գրգռչ մշտուցանել կաս. կառավարութեան հարկ եղած խնդիրը։

ՄԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՑ երէկուան նիստին մէջ կարդացուեցաւ այն պաչտօնագիրը, որ երկու ժողովներու անդամութեան համամտութեամբ պատրաստուած էր։ Այդ գիրը, ներկայ եկեղեցական և աշխարհական ժողովականներուս կողմէ ստորագրուելէ յետոյ, այսօր ալ բացակայ անդամներու կողմէ պիտի ստորագրուի, և ապա Ս. Պատրիարք Հօր միջոցաւ պիտի մատուցուի։

Ս. ԷՋՄԻԱՁՆԱՅ Աթոռը այցելող մէկը՝ նոր Դարի մէջ այս անդամ կարդ մը տիւր յայտնութիւններ կ՛ընէ, «կարդ մը թերուս, վախիտ, եսասիրական գործի ձանձէտ գաւառացիներ, կ՛ըսէ

քով քով եկած կապուկներ կ'ընեն. եւ խնդալով կը պատմեն Ձեզ թէ՝ ո՛ր գաւառի մէջ սով է և ո՛ր գաւառի մէջ առատ է գինի եւ ուտելիքի պաշարը»։ Երանի թէ նորէն ըլլար և հարցնէինք թէ՝ այդ գառարկապորտ մարդերը ի՞նչ բանի համար վար դրուած են Մայր Աթոռին մէջ. եթէ գոնեք համբել կարելի չէ. գոնէ անկելանոց մը չինուի եւ հոն փոխադրուին։ Աչաւասիկ այս մարդոց երեւէն է որ ժամանակէ մը ի վեր Ս. Ատին Պեան ալ կը քննադատուի Ռուսահայոց մէջ և դարձեալ այս մարդերն են, որոնք իրենց անխելքութեամբ ամէն օգտակար խորհուրդները գլուխ ելլելու արգելք կ'ըլլան, և վստահութիւնները կը խախտեն։ Նոյն այցելուն ցաւ կը յայտնէ դարձեալ որ Ս. Էջմիածնայ շուրջը անդի ունեցած չինութիւնները բոլորովին անկարգ անկանոն յառաջ կը տարուին, առանց որ եւ է ճարտարապետի ուղղութեան, եւ շատ անգամ Նորոգութեանց երեւէն հնութիւններն ալ կը խաթարուին։ «Առանց փոխարէն մխիթարուեցայ, կ'ըսէ, որ միաբանները ալ մել համերաշխ են իրարու հետ, և այդ միաբաններու նոր սերունդը համակրելի եռանդուն և գաղափարական խումբ մը կազմած է եւ անգործ միաբաններու թիւը պակսած է։» Յաջողութեանց սովին մէջ այս ալ բան մըն է։

ԵԳԻՊՏՈՍ։ Խտիվը Եւրոպա բրած պտոյտէն վերադարձած ըլլալով, 12 օր առաջ Աղեքսանդրիոյ մէջ ընդուներ է Տ. Յակոբ Աչոտ եպիսկ՝ը և տեղւոյն քարոզիչ Վահրամ Վ.ը միասին Հոգեւոր Գերեններու հետ, որոնց մէջ կը գտնուէին նաեւ երկու Հայ-հռոմէական վարդապետներ։ Տ. Յակոբ եպիսկոպոս ամենուն կողմէ բարի գալուստ մաղթեր է, եւ Խտիվը չնորհակալութիւն յայտնելով, Եգիպտոսի Հայ ժողովրդեան վիճակին վրայ տեղեկութիւն հարցուցեր է, որուն պատասխանուեր է թէ ամենքն ալ գոհ եւ հանգիստ են և իրենց գործերովը կը զբաղին։ Յակոբ Սրբազան և Վահրամ Վ. ապա Խտիվ իշխանուհիին ապարանքը երթալով, այցելուներու տումարին մէջ իրենց անունը արձանագրեր են։

ԵՐԿՈՒ ԱՄՈՒՍՆԱԼՈՒԾԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ, որոնք կրօն. ժողովոյ վերջերնթեր նստին մէջ տրուած էին, հրատարակելու առթիւ գիտել տուած էինք թէ՝ կրօնական իշխանութիւնը պարտաւոր է պատժել նաեւ այն հոգեւոր պաշտօնեաները, որոնք ամէն օրէնք և կանոն իրենց ձեռքը խաղալիկ ըրած, այս կարգի դժուարութիւններ կը յարուցանեն ազգ. իշխանութեան հանդէպ։ Կը լսենք թէ կրօն. ժողովը իր վերջին նստին մէջ որոշեր է հարցնել Պայազիտի տեղապահին թէ՝ ո՞ր քահանաները այդ բանի և տհաս պըսակները կատարած են և որո՞ւ հրամանաւ։ Այս պատասխանը ստանալէ յետոյ, ժողովը հարկ եղած պատժական տնօրինութիւնը պիտի ընէ։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԻՑ չաբաթական գումարումը տեղի ունեցաւ երէկ, ի Ղալաթիա, ատենապետութեամբ Ց. Գուրգէն է.ֆ.ի։ —1. Մի քանի ուսուցչաց մասին դիտողագիր եկած լինելով, Խորհուրդը անոնց մասին պէտք եղած քննութիւնը կատարեց և որոշեց արդիւնքը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօրը։ — 2. Տոքթ. Վահրամ էֆ. Թորգոմեան վերստին հրաժարական ղրկած լինելով Խորհրդոյ անդամակցութենէն, պաշտօն տեսնուեցաւ ներկայացնել զայն Ս. Պատրիարք Հօր տնօրէնութեան։ — 3. Նկատողութեան առնելով ուսուցչութեան երեք ընտրելիներու խնդրագրերը, որոնք վկայական ծանուցելու համար վերաքննութիւն կը պահանջէին, իբրև կանոնի հակառակ՝ մերժեց անոնց այդ պահանջումը, և հրաւիրեց զիրենք ներկայանալ յառաջիկայ շրջանի մէջ կազմելի քննիչ Յանձնաժողովին։ —4. Ազգային ուսուցիչ Տէմիրճեան Կարապետ էֆէնտիի կողմէ պատրաստեալ «Գործնական և Տեսական Քերականութիւն» անուն դասագրքին վրայ լսելէ յետոյ քննիչ էֆէնտիի տեղեկագիրը, որոնց յանձնարարել Գէրպէնտիին, որպէս զի այդ գործին կցէ նաև Հանրագրանութեան մասը փաւելացնելու համար զայն։

—5. Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ մէկ քանի ամիսներէ ի վեր հիւանդութեամբ տառապող ազգային առաջնակարգ ուսուցիչ մը. գրաւթեամբ մը օգնութիւն խնդրած ըլլալով, Խորհուրդը Ս. Պատրիարք Հօր հաւանութեամբ և յանձնարարական թղթով որոշեց դիմել կրթասէր ազգայնոց, և բաւականաչափ գումար մը հաւաքելով յանձնել այդ դժբախտ ուսուցչին։ —6. Ուշադրութեան առնելով ազգային ուսուցիչ Խանճեան Սահակ էֆ.ի կողմէ ներկայացեալ մէկ առաջարկութիւնը՝ վերաբերմամբ Պէօյիւքտէրէի ազգ. վարժարանի այս տարուան չըջանաւարտներու վկայականի մերժման խնդրոյն։ կանոնի հակառակ նկատեց անոնց մասին բացառիկ տնօրինութիւն մը ընել։ —7. Տեղեկանալով որ Եէնի-Գիւղի Ազգ. Նախակրթարանը փակ վիճակի մէջ կը գտնուի, պաշտօն յանձնեց կրթական Տեսչին՝ այցելել այդ թաղը և բանակցութեամբ Թաղ. Խորհրդոյն ընդփոյթ վերաբանալ զայն —8. Սամաթիոյ Եէնի Մահալլէի ազգային Նախակրթարանի ուսումնական վիճակին վրայ աննպաստ տեղեկութիւններ հասած ըլլալով, որոշեց իր յաջորդ նստին հրաւիրել այդ նախակրթարանին դաստիարակուհի Աչճեան Միհրան էֆ.ն, և այս մասին խել անոր բացատրութիւնները։ —9. Բէրայի Ազգ. վարժարանէն հրաժարեցուցեալ երկու ուսուցչուհիներու պահանջներու խնդրոյն առթիւ, լսելով Թաղ. Խորհուրդին բացատրական գիրը, պէտք տեսաւ վերստին հրաւիրել զայն, որպէս զի այդ ուսուցչուհիներուն արձակուրդի միացեալ կէս կէս ամսականները եւ վճարէ։ —10. Նկատողութեան առնելով Բաղչէի և Սղերդի առաջն. տեղապահներու կողմէ հասած գրութիւնները՝ ի մասին իրենց վարժարանաց վիճակացոյցներու պատրաստութեան, գոհութեամբ արձանագրեց զայն։— 11. Գաւառական մէկ քանի վարժարանաց տնօրէններու կողմէ կրթական ծրագիր և հրահանգ խնդրուած ըլլալով, յանձնեց դիւանին՝ գոհացում տալ այդ խնդրանքներուն։ —12. Ատաբազարի ազգային վարժարանի հրաժարեցուցեալ ուսուցիչ Պրն. Ս. Փափազեան բողոք բարձած ըլլալով ընդդէմ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյն, որոշեց յանձնարարել բողոքարկուին՝ բստ օրինի դիմել նոյն վիճակի Ուսումն. Խորհրդոյն։

ԱԶԴ.— Ըստ հրամանի Ս. Պատրիարք Հօր՝ Նորին փոխանորդ Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ս. եպիսկ. Ճէվահիրճեան հանդերձեալ է յառաջիկայ կիրակի 14 Նոյ. Ս. Պատարագ մատուցանել Սամաթիոյ Նոր Թաղի Ս. Եկեղեցւոյն մէջ, եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել վասն հոգւոյ ննջեցելոց ինորոյ կառուցեալ վարժարանի ստորագրաց եւ աչխատաւորաց, եւ միանգամայն յետ աւարտման ժամասացութեան բացումը կատարել նորակառոյց չէնքին։

Վ. Ատենադպիր	Ատենապետ
Պ. Գաղանճեան	Գ. Ճիվանեան

ՊԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
24 Նոյեմ. 1899

Ֆրանսական 3%	100.47
Ռէժի	282.
Ֆոնսոլիտ գոյունեցեա	22.40
Երկաթուղի »	116.75
Իտալական 5%	94.15
Պանք Օթթոման	560.
Սպանիական	67.50
Թրանսվալ	73.25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը երէկ կատարուեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը։ փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած, նոյն մզկիթը գնաց եւ ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ նոյն թափօրով Կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Անգլիական և Գերմանական դեսպանները՝ իրենց Ա. Թարգմաններով, Ռումանիոյ նախորդ դեսպան Պ. Ծուվարա և Ս. Թարգմանը, Ռումանացի իշխան Ալփրէտ Կիքա, Ամերիկեան դեսպանատան Ա. Թարգմանը, Քրուփի զինագործարանին գործակատարը, Պարիս-Սելանիկ երկաթուղւոյ գծին արտօնատէր կոմս Վիթալի եւ 40ի չափ օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ Կայս. Մեծարանաց արժանացան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ.—Պերլինէ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Վիեննայի Զուիցերիական դեսպան Տքդ. տը Քլարարէա քիչ ատենէն Կ. Պոլսոյ ալ դեսպան պիտի անուանուի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՎԸ.—Զրոյց կը պտտի թէ՝ Խտիվ Ապպաս-Հիլմի փաշա դեկտեմբերի սկիզբները Խարթում պիտի երթայ, նոր չինուած երկաթուղւոյ գծին բացումը կատարելու համար։ Եթէ յաճախակի ողողումներ և ուրականներ տեղի չունենային այս գիծը մինչեւ հիմա աւարտած էր։ Կ'ըսուի թէ՝ Խտիվը որոշած է այդ գծին վրայ մաճճակալ-վակոններու և սեղանատուն-վակոններու երթեւեկութիւն մը հաստատել, ինչպէս նաեւ հոյակապ պանդոկ մը կառուցանել Խարթումի մէջ։ Մինչեւ հիմա Լորտ Քիչնէր Եգիպտոսի մէջ օտար գործառնութիւններ չէր քաջալերեր, սակայն այժմ Սուտանի բոլոր դուռները բացած է եւրոպական վաճառականութեան առջեւ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ.— Եգիպտոսի մէջ հրատարակուող Յունական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ հելլէն կառավարութիւնը յայտարարած է որ ինք ո եւ է դիտաւորութիւն չունի Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարքութեան ընտրելի ներկայացնելու մասին։ Ասկէ կը տեսնուի թէ՝ Եգիպտոսի Յոյն կղերը պիտի կրնայ ազատաբար ինքն իր գլխուն կարգադրել այս գործը։ Մինչդեռ Աղեքսանդրիոյ մէջ մեծ միթինկ մը գումարուեր է, որուն մէջ 700 հոգիի ստորագրութեամբ խնդրագիր մը խմբագրուելով քաղաքին կառավարչին յանձնուեր է Խտիվին մատուցանելու համար։ Ժողովուրդը այս խնդրագրին մէջ կը բողոքէ Նազարէթի Յոյն մետրապոլիտ Տ. Փոթիոսի պատրիարքական ընտրելիութեան դէմ, Քաղաքին Յոյն հասարակութիւնը մասնախումբ մը կարգեր է, որ պաշտօն պիտի ունենայ մասնակցիլ ընտրական գործողութեանց։ Այս մասնախումբը կը փափաքի որ նախկին Պատրիարք Տ. Եոաքիմ ըլլայ Աղեքսանդրիոյ Պատրիարք։

ԼԷՅԼԷՅԻ ՄԻՐԱՃ.—Պոլսոյ Գաղղիական վճռագրին համաձայն Լէյլէի Միրաճի տօնը պիտի տօնուի յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր։ Այս վճռագիրը Կայս. Պալատ մատուցուած է։

ՃԷՆՕՎԱՅԻ (Իտալիա) Օսմ. հիւպատոսարանի քանչլէրին ամսականը 300 ղրշ. աւելցած է։

ՕՍՄ. ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ.—Մեր առջի օրուան թուով պաշտօնական ցեկոյց մը հրատարակած էինք, որուն մէջ կ'րսուէր թէ Կայս. Իրատէով իւրաքանչիւր պաշտօնատան մէջ մէկ մէկ յանձնաժողով պիտի կազմուէր պաշտօնեաներու ամսականաց կանոնաւորապէս վճարուելուն հարկ եղած միջոցները ուսումնասիրելու համար։ Այս Իրատէին համաձայն այդ յանձնաժողովները հետեւեալ կերպով կազմուած են։

Ներքին Գործոց պաշտօնատան.—Այս պաշտօնատան խորհրդական Աճմէտ Բէֆիգ փաշա՝ Նախագահ։ Անդամներն են՝ մէքթուպճի Ֆուատ պէյ, տպագրական տեսչութեան տնօրէն Պէհճէթ պէյ, պաշտօնաթողութեան տնօրէն Ալի Հայտար պէյ, ընդհ. հաշուակալ Զիա պէյ, և վիճակագրութեան տնօրէն Թահսին պէյ։

Մէշիխէթ պաշտօնատան.—Ընդհ. քարտուղար Սըրրի պէյ նախագահ։ Անդամներն են՝ Ա. Հաշուակալ Շիւքրի պէյ, նախապատրաստական վարժարաններու տնօրէն Ճէլալ պէյ, և վարչական խորհրդոյ անդամ Էմինուլլահ էֆ.։

Ադլիէի Գործոց պաշտօնատան.—Նախարար Թէվֆիք փաշա՝ նախագահ։ Անդամներն են՝ ընդհ. քարտուղար Միւնիր պէյ, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հագգը պէյ, օտար թըղթակցութեանց դիւանին տնօրէն Նուրի պէյ, հիւպատոսարաններու դիւանին տնօրէն Թէվֆիք պէյ, Կայս. դիւանի թարգման Տաւուտ էֆ. և Ա. հաշուակալ Ֆեհմի էֆ.։

Մաարիֆի պաշտօնատան.—Սոյն վեհանձնութեան խորհրդական Մէհմէտ Ալի պէյ՝ նախագահ։ Անդամներն են Մաքսային ժողովոյ նախագահ Րիզա պէյ, Քննիչ Խորհրդոյ նախագահ Սաիտ պէյ, Մուհասեպէճի Ճէմալ պէյ և Մէքթուպճի Շեվքեթ պէյ։

Վերոյիշեալ չորս յանձնաժողովներէն զատ Բ. Դրան, ծովային պաշտօնատան և Թնդանօթարանի վերատեսչութեան մէջ ալ նմանօրինակ յանձնաժողովներ կազմուած են։

ԳԱՆԳԱՏՆԵՐ.—Նեոյէ Փրէսէ Բրէսէ կը գրէ.—«Սելանիկի, Սէրէզի, Տրամայի և ուրիշ տեղերու յոյն մետրապոլիտներու՝ Տ. Ֆիրմիլեանի Սկիւպի արքեպիսկոպոս անուանուելուն դէմ բողոքելնուն հետեւանօք. յիշեալ եկեղեցականին օծումը յետաձգուած է, եւ խնդրուած է անկէ որ Սելանիկ չերթայ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ.—Պէրութէ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Ֆրանսական տորմիղին Լաֆոնթէն յածանաւը անցեալ օր քաղաքէն դէպի Իզմիր մեկներ է, ուր պիտի հասնի վաղը։ Ծովակալ Ֆուռնիէի տորմիղը երկու մասի պիտի բաժնուի, ծովեզերքին մէջ գտնուող մէկ քանի նաւահանգիստներն ալ այցելել կարենալու համար։ Պոլսոյ դեսպանատան Բաղմոս յածանաւակ պահականաւն ալ, որ Սիրա կը գտնուէր, այսօր Իզմիր կը մեկնի այդ նաւահանգիստէն։ Յածանաւակը Իզմիր պիտի սպասէ, մինչեւ որ ֆրանսական տորմիղը հոն հասնի, և յետոյ ծովակալ Ֆուռնիէէն և բարձրաստիճան սպաները առնելով մայրաքաղաքս պիտի գայ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նաւահանգստին մէջ հոկտեմբեր ամսուան միջոցին մտած են 75 շոգենաւեր և 257 առագաստանաւեր։ Ասոնց 16 շոգենաւը և 223 առագաստանաւը Օսմանեան են, 19 շոգենաւ և 29 առագաստանաւ Հելլենական, 9 շոգենաւ Աւստրիական, 7 անգլիական, 7 Ֆրանսական, 5 Իտալական, 5 Ռուսական, 3 Հոլանտական, 2 Ռումանիական, 1 Գերմանական, 1 Նորվեկիական և 1 առագաստանաւ Սամոսէ։ Շոգենաւերուն տարողութիւնն է 52884 թօնօ, իսկ առագաստանաւերունը՝ 5466 թօնօ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ նախորդ դեսպան Պ. Ծուվարա այսօր կէս օրէն ետքը վերջնապէս մայրաքաղաքէս կը մեկնի, Պուքրէշ երթալու համար։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ.— Յառաջիկայ երկուշաբթի Սուլթան Համամ Հաճօբաւլօ խանի նորաշէն վերնայարկի անկիւնը թիւ 33, տեղի պիտի ունենայ Հաճի Շահին անուն պատուոյ յանձնարարուած հանդերձից Հայ վաճառատան բացումը։ Ընթերցողներուն կը յանձնարարենք մանաւանդ այս վաճառատունը, որուն տէր և տնօրէնը Արտակ էֆ. Մօսիկեան, իր արհեստին մէջ կարող և փորձառու, մէկ քանի Հայ վաճառատուներ կազմակերպած, այժմ կը ներկայանայ առանձին, առանց ընկերի, խիստ աժան, տոկուն, վայելուչ և ամբողջապէս նոր կտրուած ապրանքներ ի վաճառ հանելով։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՓԱՐԻԶ, 23 Նոյ.— Զրոյց կը պտտի թէ՝ մէկ քանի Պօէր բարձր պաշտօնատարներ Բէյր-Թաուն պիտի երթան հաշտութեան վրայ բանակցելու Անգլիոյ հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ կառավարութիւնը հրամայեց քաղաքապահ զօրքերու ալ նոր վաշտ զինել։

ՏԻՒՐՊԱՆ.—Տրուած միաձայն տեղեկագիրներու նայելով, Պօէրները առաջօրէն կը յառաջանան դէպ ի Բիէթէրմարիցպուրկ։ Իրենց է'ն բազմաթիւ բանակը, 7000 զօրքէ և հրետանիներէ բաղկացած, Զօր. Ժուպէրի հրամանատարութեամբ, Հօուիքէ 25 անգլ. մղոն միայն հեռու կը գտնուի արդէն։ (Հօուիք Բիէթէրմարիցպուրկէ 20 քիլոմէթր հեռու կը գտնուի դէպ ի հիւսիս, երկաթուղիի գծին վրայ։)

—Պօէրները այսօր սկսան ամրակծել Մուր-Րիվըրի Անգլ. բանակը (Էսթքուրթէ իբր 25 քիլոմէթր դէպ ի հարաւ, երկաթուղիին վրայ)։ Անգլիացիները բուռն կերպով պատասխանեցին։ Պօէրներու ռումբերը ո և է վնաս չպատճառեցին։

ԲՐԷՏՈՐԻԱ.—Բանակատեղին կեդրոնը նոյեմ. 20ին հեռագիր մը ստացաւ թէ՝ շաբաթ օրը բուռն թնդանօթաձգութեան ձայներ՝ լսուած են Էսթքուրթի կողմէն, ինչպէս նաեւ հրացանաձգութեան ձայներ Լէտիսմիթի հարաւակողմէն։ Անգլ. փոքր ջոկատ մը նոյ. 20ի առտուն Լէտիսմիթէ դուրս յարձակումի փորձ մը ըրաւ բայց ետ մղուեցաւ։ Պօէրներու խոշոր թնդանօթները կէսօրէն ի վեր բազմաթիւ ռումբեր տեղացին քաղաքին վրայ։

—Պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, Պօէրներու կորուստը եղած է, պատերազմին սկիզբէն մինչեւ հիմա, 90 մեռեալ և 200 վիրաւոր։

ՔԷՅՓ-ԹԱՈՒՆ.—Զօր. Պըլըր Նաթալ գնաց։ Կը կարծուի թէ ընդհուպ Քէյփ-Թաուն պիտի դառնայ։

—Անգլ. ջոկատ մը, հետազօտութիւն մը ընելու համար նոյեմ. 1 ին Քիմպըրլէն դուրս ելլել փորձեց, բայց Պօէրներու թնդանօթներու կրակին տակ ստիպուեցաւ քաշուիլ։ Քիմպըրլիի պաշարումը կը շարունակուի։

—Անգլ. զօրքերը նոյ. 19ին նորէն գրաւեցին Նաուն-Բորդը, Բոլէսպէրկ-Միտտլպէրկ երկաթուղիի գծին վրայ։

ԼՕՐԷՆՑՕ-ՄԱՐՔԷԶ.— Անգլիացիները նոյ. 21ի գիշերը փորձեցին Լէտիսմիթէն դուրս ելլել, Էսթքուրթի զօրքերուն օգնութեան երթալու համար, բայց իրենց փորձը ի դերեւ ելաւ Պօէրներու ըրած կրակին հետեւանօք։

ՊԵՐԼԻՆ.—Լրագիրները խոշոր ուշադրութեամբ կը նկատեն հոս տարածուած այն զրոյցները, իբր թէ ձերբակալուած ըլլայ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթթէ։

ՈՒԻՆՏՍՈՐ.— Առջի օրը Ուինտսորի պալատին մէջ տրուած հացկերոյթին առթիւ, Կալլէսի իշխանը՝ թագուհիին հրամանաւ՝ բաժակ պարպեց Գերման կայսեր և կայսրուհւոյն կենացը։ Նոյն միջոցին գերման ազգային երգը նըւագուեցաւ։ Յետոյ Վիլհէլմ կայսրը բաժակ պարպեց Վիքթօրիա թագուհիին կենացը, և նոյն միջոցին ալ Անգլիոյ ազգային երգը նուագուեցաւ։ Ի վերջոյ Կալլէսի իշխանը բաժակ պարպեց Ֆրէտէրիք մայր-կայսրուհիին կենացը։

—Վիլհէլմ կայսրը այսօր ունկնդրութիւն չնորհեց Անգլիոյ գանձային նախարար Պ. Պալֆուրի, և գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վարչապետ լորտ Սալզպըրի ինֆլուէնցայէ բռնուած ըլլալով, գործերուն չի կրնար նայիլ։

—Լորտ Սալզպըրիի հիւանդութիւնը քիչ մը բարւոքած է։

ՍՈՖԻԱ.— Սոպրանիէն սկզբամբ ընդունեց քաղաքային և գիւղական պաշտօնատարներու ամսականներուն զեղչման մասին պատրաստուած օրինագիծ մը զոր զրկեց յանձնաժողովի մը։

ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Նոյ.—Գերման կայսեր՝ Գաղթային Նախարար Պ. Չէմպըրլէնի հետ տեսակցութեանը ներկայ կը գտնուէին նաեւ Գերմանիոյ արտաքին գործերու նախարար կոմս Պիւլով եւ Գերման դեսպան Պառոն Հացֆէլտ։

ՓԱՐԻԶ.— Անգլիացի զօրավար մը ծանրապէս վիրաւորուեր է Թրանսվալի մէջ։ Լոնտոնի պատերազմական պաշտօնատունը հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Անգլիացիները յաղթութիւն մը տարեր են Պէլմոնթի մէջ (Քիմպըրլիի ճամբուն վրայ), կատաղի և երկու կողմին համար ալ մահացու կռիւէ մը ետք։

—Այժերիոյ կուսակալ Պ. Լաֆէրիէռ կը ծանուցանէ թէ եղած քննութիւններէն հաւաստուած է թէ ժանտատենդ ո եւ է դէպք չկայ հոն։

ՄԵՐ ԼԵԶՈՒՆ

Ինչ ունի մեր լեզուն, որ փոխանակ զայն նախապէս մշակելու ամբողջապէս օտար լեզուներու կը դիմենք։ Ձեմ ուզեր ըսել թէ օտար լեզուներ պէտք չէ սորվիլ, այլ նախապէս մերը ըստ բաւականին մշակելու ենք, որպէս զի յետոյ օտար լեզու մըն ալ սորվելու կարող ըլլանք։ Ինչ ազգի ալ որ պատկանի մարդ, պէտք է նախ իր մայրենի լեզուն գիտնայ և ետքը սկսի օտար լեզու մը սորվիլ, որպէս զի կարող ըլլայ զայն բաղդատելով ըմբռնել։ Այս նկատողութեամբ շատ ցաւալի է այն օտարասիրութիւնը որ մտած է մեր մէջ, և որուն հետեւանօք շատ կարող անձեր իրենց զաւակները օտար դըպրոցներ կը դնեն, փոխանակ ազգային վարժարանները յաճախել տալու։

Բայց մեր մէջ հմուտ դասատուներ չեն որ կը պակսին։ Կարող ազգայինները թող զրկեն անգամ մը իրենց զաւակները Հայ վարժարանները, որոնք այն ատեն պիտի կրնան գոհացուցիչ և կանոնաւոր ամսականներ վճարել դասատուաց, և պիտի տեսնուի թէ՝ Հայ վարժարանները աւելի գոհացուցիչ վիճակ մը պիտի ունենան, մինչ հիմա աշակերտաց մեծ մասը ձրի են, որով դասատուաց թոշակները քիչ և վճարմունք անկանոն են։ Այսպէս մեր այժմեան թուաբան դասատուները իրենց հացագործին չէնէլէն իսկ գումարելու կարողութիւն չունին. մեր աշխարհագրագէտ դասատուները իրենց ճամբան կը շուարին, մեր պատմագէտ դասատուները իրենց պարտապահանջներուն [illegible] կը կորդան։ իսկ լեզուագէտ դասատուները՝ լեզունին բացուելու համար՝ Արմաչ ուխտի տանելով տաճարին բանալին բերաննին դնելու է։

Տղայոց օտար վարժարաններ յաճախելուն, և տոհմային կրթութեան պակասութեան հետեւանօք օտարամոլութիւնը այն աստիճան նուազած է մեր երիտասարդներուն մէջ որ իրենց խօսակցութեանց մէջ յաճախ օտար բառեր խառնելը՝ «չիքլիք» եղած ըլլալու պարագայից կը համարին։ Նոյնիսկ կ'ընեն մեր աղջիկներն ալ, որոնցմէ ոմանք ծայրայեղութեան իսկ կը դիմեն։

Կը յիշեմ մէկ քանի տարի առաջ միջնակարգ կարող ազգայինի մը աղջիկը

որ անգլիական գալլոցի մը յաճախած ըլլալով լաւ Անգլիերէն գիտնալուն վրայ կը պարծենար, բայց ի վնաս Հայերէնի, վասն զի այդ լեզուն անկարեւոր համարելով չէր ուսած պէտք եղածին պէս, և կը խօսէր զայն ռամկաբար: Օրիորդ Նուարդ, այս էր անունը, այնքան օտարասէր եղած էր, որ իր անունը կանչել կուտար Անգլիերէն լեզուով «Միս Նուասա»: Մի՛ս Անգլիերէն օրիորդ կը նշանակէ, ինչպէս գիտէք, իսկ «Նուասա» իր Նուարդ անուան անգլիացած ձեւն էր: Ըստ այսմ դրացիները ամէն անգամ զայն տեսնալնուն կ'ըսէին իրարու. «Միսը գնաց, միսը եկաւ»:

Զատիկի օր մը, լուսահոգի Տէր Խաչատուր Հայրը բատ սովորութեան այցելութեան կ'երթայ վերոյիշեալ Միս Նուասաի տունը, որուն տանտէրց քահանան էր: Ամէն ոք կը յիշէ թէ՝ լուսահոգին չատ մաքուր հայերէն կը խօսէր: Միս Նուասա Տէր Հայրը մեծարելու համար անմիջապէս սիկառ մը պլրելով, առանց զայն փակցնելու կը ներկայացնէ Տէր Հօր. ըսելով.

—Սիկառ կը խմե՞ք, Տէր Հայր:

—Դուն ուրեք. աղջիկս, կը պատասխանէ քահանան:

Նուարդ չկրնալով հասկնալ այդ բառը, կը կարծէ թէ քահանան «Թուք ըրէք» ըսաւ. ուստի անմիջապէս թուքով փակցնելով սիկառը, նորէն կը ներկայացնէ քահանային՝ ըսելով.

—Ըրի, Տէր Հայր, ահաւասիկ հրամմեցէք:

—Աղջիկս ձեզի թուք ըրէք չըսի, այլ դուն ուրէք, որ կը նշանակէ երբեմն:

Անշուշտ այդ պահուն Միսը կարմրեցաւ քիչ մը:

Աստուած լուսաւորէ հոգին, Տէր Խաչատուր: Մ. ԲՕՂ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Շար. Երէկի Բի-էն)

Տեառք. Երեւում Մալլմեան 60, Նազարէթ Լուսարարեան 20. Լեւոն Պալթաեան 20, Յարութիւն Խաչատուրեան 20, Յակոբ Դանիէլեան 20.

Սաւիթան էֆ. Մ. Եղիաեան Աստուածաշի մէջ 288 ղշ. հանգանակած ըլլալով գրասենեակիս յանձնած է ըստ հետեւեալ ցուցակի.—Մհի. Գրիգոր Գոլոլեան իւր հօր հոգւոյն 109, Մհի. Յակոբ Դաւթեան իւր հօր հոգւոյն 40, Տիկին Արապաճեան իւր ամուսնոյն Սարգիս Արապաճեանի հոգւոյն 20, Մինաս Ակնցի իւր հօր հոգւոյն 20 Մինաս Պախալեան իւր հօր հոգւոյն 15, Կարապետ Կէպէրեան՝ իւր ննջեցելոց հոգւոյն 10, Մազաք Մազաքեան իւր մօր հոգւոյն 10, Մարիամ Մարկոսեան՝ իւր ծնողաց հոգւոյն 10, Յակոբ Չէլլեան՝ իւր ննջեցելոց հոգւոյն 10, Տիկին Թէֆար Նշանեան՝ իւր ամուսնոյն հոգւոյն 10, Ղազար Արապաճեան՝ իւր կողակցին հոգւոյն 10, զանազաններէ 24 ղշ. Ընդհ. Գումար 8795 ղրուշ: Շարունակելի

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ

Տոմարակալութիւն, Գործնական Թուաբանութիւն, Առեւտրական Գիտելիք, Առեւտրական Թղթակցութիւն Անգլ. և Ֆրանս. լեզուաւ, կ'աւանդուին ամէն կիրակի ժամ 8էն 10 (Ը. Թ.) Բերայի Արհեստանոցին մէջ:

Ամսական 20 և 30 ղրշ.

Դասընթացքին հետեւիլ ուզողները կրնան դիմել յիշեալ Արհեստանոցը, ամէն կիրակի վերոգրեալ ժամերուն:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ գործերու հմուտ և նորագոյն ու գիւրահասկնալի սիսթէմով կրկնատոմար բանելու, ինչպէս նաև Անգլ. և Ֆրանս. լեզուաւ թղթակցելու կարող հաշուագէտ մը տրամադրելի ժամեր ունի այցելու գրագրի պաշտօն վարելու, դիւրամատչելի պայմաններով:

Դիմել Սուրհանդակի Խմբագրատունը: 10—3

ՏՈՔԹՈՐ Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

Տեղափոխած է իր բնակարանը, Բերա, Իմամ փողոց, Թիւ 5: Հիւանդ կ'ընդունի Բշ., Դշ. և Ուր. օրերը կէսօրէն վերջ, և կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր: 15—3

ՌՈՅԸԼ ՎԻՔԹՕՐԻԱ

Գլխու մազերը կը զօրացնէ և կ'աճեցնէ: Այս դեղը մէկ քանի անգամ գործածուելով կ'արգիլէ մազերուն թափիլը, և ցանոնք կ'ամրացնէ: Ճաղատ գլուխներու վրայ վերստին մազ կը բուսցնէ: Մազերը կը փայլեցնէ և կը գեղեցկացնէ: Այս դեղին օգտակարութիւնը ամբողջ աշխարհի մէջ ընդունուած է, և ամէն պէտք ունեցող անձ հարկ է որ անկէ ունենայ:

Վաճառման միակ կեդրոնատեղին է Պ. ԷՏՄՈՆՏ ՔԱՐՈՒԱՆԱՅԻ վաճառատունը, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-97: Յիշեալ վաճառատան մէջ կը ծախուին նաև ամէն տեսակ մազի անուշահոտ ներկեր ևն.: 24—2

ՏՈՔԹՈՐ ԽՈՒԽՈՒՌՈՒՆԻ

Կը գտնուի ամէն օր Կէտիք Բաշա Ալի պէյ Եօգուշու թիւ 25: Երեքշաբթի օրերը ձրի կ'ընդունի: 15—7

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	13,959,969	» »
1898ի հասոյթը	2,954,793	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,303,700	» »
1898ի հասոյթը	1,129,500	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հսկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին չէնքերու, կարասեաց, վաճառքի ևն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ, ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, ՔԱՆ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ:

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ,

Մինչ այժմ Հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՆԵՐԿՈՒ ՄԻԼԻՈՆ Անգլիական ոսկին կ'անցնի.

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն եւս չոգենաւեց եւ առագաստանաւոց մէջ բեռցուած ապրանքներն և գրամածրարներն ինչպէս նաեւ ամենայն թղթատարով ուղարկուած ինչքերը խիստ չափաւոր և օգտակար պայմաններով կապահովագրէ:

Մանրամասն տեղեկութեանց համար յարգոյ հասարակութիւնն կը հրաւիրուի դիմել առ ի գործակալութիւն.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ԲԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ԲԱԶԷ

Մահմուտ փաշա, Ապուտ էֆ. խան, թ. 5-6

ՇԻՒՔՐԱՆ

Համիտիյէ բիւրգէ, բրամսէյի գծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատունը պատրաստ եւ չոր-փու վրայ ծախելու

Տեառք.

Բոլոր երեւելի ազգային խանութներէն մը նմէ կը փոփոխէ ծախսերով, անոր և գլուխ ֆրանսական և անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ, պիտի վստահիլ, բան ուրիշ սեղ գինով: Հրեայ—գերման ամենէ լաւ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրօ—գերման գործարանաց սարքին արտադրութիւններն են, իսկ անգլիական կանոնաւոր ապրանքները ծախելով մեր ապրանքներ հազարներով մեր սահմանները ․ ․ ․

Հաճեցէք այցելել մեր վաճառատունը, և տեսնել մեր առաւելութիւնները:

Ահա մեր գիները.

Քօմթիւմ	100էն 240	ղրուշ
Ուլսթէրկօթ մէլք	160— 240	»
Փարտըսիւ	120—170	»
Փանթալօն	30— 80	»
Տղու հագուստ	25— 60	»

Առևտրականութիւն չկայ—Նորոգութիւն ձրի

ԹԵԻՐԸ 2 ՂՐՈՒՇ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Օ ԹՈՒԼՕՆ ՏՕՒ

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 103

Վաճառատանս մէջ ամէն տեսակ կօշիկներ, կիսակօշիկներ կը շինուին թէ՛ արանց և թէ՛ կանանց համար: Գիներու աժանութեան և ապրանաց տեսակին ո՛ր աստիճան անմրցելի ըլլալուն վերահասու ըլլալու համար բաւ է մէկ անգամ վաճառատունս այցելել: Ապրանքները ուղղակի Ամերիկայէն կը բերուին:

Ճաշակի չհամապատասխանող ապրանքները սիրով ետ կ'առնուին:

10—2 Շ. ԱՀՆԱՄԵԱՆ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 50,000,000 ՖՐ.

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խան. Գարաքեօյ, Կամուրջին մօտ.

Ենթ-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն: Փոխառութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ: Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթուղթերու: — Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ չէքերու կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ: —Պորսայի հրամաններ կը կատարէ: —Կուփոններ կը վճարէ: —Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով: —Արժէթուղթեր կ'ապահովէ: —Դրամ կ'ընդունի Չէքի հաշուով: —ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ: —Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ:

ՊՈԼՍՈՅ Ենթ-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր: —Ապրանքի վրայ փոխառութիւն կ'ընէ: —Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոցէք ստանալով, և թէ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար

Զմեռուան եղանակին համար միայն

ՏՈՔԹՈՐ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Բերա Ազա փողոց, Թիւ 1, ամէն օր իրիկուան ժամը 10էն ետքը: 5—2

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ, ՓԱՍՏԱԲԱՆԱՑ ԵՒՆ.

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու և Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական և դատական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղրշ.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, Թիւ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.ի գրասենեակը, և անմիջապէս իրենց ոււէ հարցումին պատասխանը կը ղրկուի: Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն:

ԱՒԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ փողոց թիւ 407

Կիւսիւկեան արարոմաճին տակ

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մետաքսէ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր տամանքներ, պլուզի և կայնիթիւրի կերպասներ, ծաղկենկար և պարզ թաւիշներ, զանազան դիպակներ, ձիօի համար գծաւոր և գոյնզգոյն մետաքսեղէններ, բօլօնէզներ, ևն., ևն: Յաճախորդները գոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութիւն և ուրիշ ամէն տեսակներով: 40—33

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1900 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՍԵՊՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Գին 40 փարա

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (24)

Ժ. ՄԱԹԷՅ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

Յանկարծ մութ մառանը մը տեսաւ, ուր չատ մը նստարաններ ու աթոռներ զրուած էին իրարու վրայ:

Աւասիկ ամէնէն յարմար տեղը: ըսաւ ինքնիրեն:

Եւ լաւ մ'ստուգելէ ետեւ, որ մարդ չէր նայեր այն կողմը և զինքը տեսնել, կամացուկ մը ներս մտաւ, դիզուած նստարաններուն ու աթոռներուն մէջտեղի նեղ անցքերէն սողոսկելով:

Յանկարծ գանգակը հնչելով սաղմոսերգութիւնն սկսաւ:

Անծանօթն այս առիթէն օգուտ քաղելով, կամացուկ մը երկու աթոռ մէկ կողմ քաշեց, և նստարանի մը տակը մտնելով՝ երեսի վրայ պառկեցաւ, պաղ գետնին վրայ, և դողալով սպասեց արարողութեան աւարտելուն:

Վերջապէս սաղմոսերգութիւնը վերջացաւ, օրհնութիւնը տրուեցաւ և հաւատացեալներն հետզհետէ մեկնեցան:

Յետոյ աւագերէցն ու քարոզիչը, երգեցիկ սպասքն, և ամէնէն վերջը բարապանը դուրս ելան:

Միայն պահապանը մնաց, որ աւանդատան մօտ փոքրիկ խորշի մը մէջ կը պառկէր:

Անծանօթը տեսաւ որ պահապանը մոմերը մարեց, և լապտեր մը ձեռքը գնաց դուռները գոցեց, և ամէն կողմը խնամով աչքէ անցունելէ յետոյ՝ աներեւոյթ եղաւ: Մութն ու լռութիւնը տիրեց այն ահագին չէնքին մէջ:

Միայն հեռուէն կառքերուն խուլ դղրդիւնը կը լսուէր, որ այն մեծ չէնքին պատերն ու պատերը կը սարսեցնէր:

Քիչ քիչ այն դղրդն ալ դադրեցաւ, և կէս գիշերին տասներկուքը զարնուեցաւ:

—Ժամանակն է, ըսաւ անծանօթը: Եւ մեծ զգուշութիւններով դուրս սահեցաւ պահուըտած տեղէն: Բայց երբ ուղեց ոտքի վրայ ելնել, թմրած սրունքը դողդոջել սկսան, այնպէս որ հազիւ պատին կրթնելով կրցաւ ինքզինք բռնել: Վերջապէս ցաւերուն ու տկարութեանը դէմ ինքզինք ձգտելով քիչ քիչ իւր կորովը գտաւ:

Այն ատեն, դասին մէջ պլպլացող կանթեղի մը լոյսէն առաջնորդուելով, կամացուկ մը եկեղեցիին վարի կողմն իջաւ, ուր գանձանակը դրուած էր աջ կողմին առաջին սիւթին վրայ:

Հակառակ իւր վերջին ծայր զգուշաւորութեան, իւր տարտամ քայլերը թեթեւ արձագանգ մը տալով կը զարհուրեցնէին զինքը, այս պատճառաւ կանգ կ'առնէր ամէն քայլափոխի:

Պահ մը վարանելէ ետեւ, գետինը նստաւ, և իւր հին ու ծակծկած կօշիկները հանելով ձեռքն առաւ, և այնպէս քալել սկսաւ պաղ և խոնաւ քարերուն վրայ, որք չարաչար կը կճէին իւր մերկ ոտները:

Վերջապէս հասաւ գանձանակին քով:

Հոն կանգ առաւ դողալով, ճակատը քրտնաթոր, հակառակ յուրտին որ անորին անդամները կը մորմէր.

—Օ՛ն, գործի սկսինք, ըսաւ ինքնիրեն, և կօշիկները գետինը դնելով՝ գրպանէն բանալիքներու տրցակ մը հանեց:

—Ասոնք միայն մնացած են իմ հարստութեան ժամանակէս, ըսաւ, երբ կահեր ունէի:

Բայց ձեռքը գանձանակին վրայ դրած վայրկենին կանգ առաւ դողալով:

—Ապո՛ւշ, ըսաւ ինքնիրեն, ինծի այնպէս կը թուի թէ կը վախնա՛մ:

«Կը վախնամ, բայց նօթի՛ եմ, և վաղը մեռնիլ միայն կը մնայ ինծի:

«Ի՞նչ արժէք պիտի ունենայ իմ խղճմտութիւնս:

«Ո՞վ նախաճաշի սատկ պիտի տայ ինձի պարկեշտութիւնս վարձատրելու համար:

«Ոչ ոք:»

Եւ գլուխը ցնցելով՝ բանալիքներուն մէկը գանձանակին կղպանքին մէջ խոթել ուզեց, բայց չի մտաւ:

—Դժբաղդութի՛ւն, արդեօք կոտրե՞լ հարկ պիտի ըլլայ: Բայց ի՞նչպէս պիտի կոտրեմ, գործիք չունիմ, և ձայն կ'ելնէ․․․:

Երկրորդ քանլիք մը խոթեց, յետոյ երրորդ մը:

Վերջինը մտաւ, դարձուց զայն․․․ բուռն ճիգ մ'ըրաւ․․․ և գանձանակը բացուեցաւ:

Մէկէն երկու ձեռքը մէջը խոթելով ինչ որ կար ժողվեց հանեց դուրս. մանր ու խոշոր, արծաթ, պղինձ, ոսկի թերեւս, վասն զի նայելու ժամանակ չի կար, և ամէնն ալ տաբատին գրպանը լցուց:

Յետոյ ծալլած ու պլլած փոքրիկ թղթածրար մը գտնելով՝ տրախութեան խուլ ճիչ մ'արձակեց, և թիկնոցին քովի գրպանը խոթեց:

Գանձանակը պարպուած էր:

—Չի մոռնանք աղքատներն ալ, ըսաւ ծիծաղելով:

Եւ գրպանէն տասն սանթիմնոց մը հանելով գանձանակին մէջ գցեց, և յետոյ կամացուկ մը գոցեց զայն:

Գործը կատարուելէ ետեւ, գոհութեան կամ մանաւանդ յաղթութեան զգացումով կօշիկներն առաւ, սեղանին մօտը գնաց, գործին վրայ նայեցաւ, թիկնոցին գրպանը ջօչափեց ապահով ըլլալու համար թէ գողցած թուղթերն հոն էին:

Ժամն երկուք զարկաւ:

12

ԳՈՂՆ ՈՒ ԳՈՂՑՈՒՈՂԸ

Դռները ժամը վեցին կը բացուէին: Հարկ կ'ըլլար սպասել ռեռնելու համար թէ ինչ էր գանձանակէն գողցած թուղթերուն պարունակութիւնը, ինչպէս նաեւ դրպանած դրամներուն գումարը: վասն զի սեղանին առջեւի կանթեղին աղօտ լոյսը բաւական չէր թուղթերը կարդալու: Գրպանին մէջի դրամներն ալ չէր համարձակեր համրել՝ վախնալով որ մետաղներուն չխկոցը կրնայ արթնցընել մօտը պառկած պահապանը:

(Շարունակելի)